

Datum 2015-01-27	Dnr Dnr: 1850-11	Mottagare Miljö- och energidepartementet
Handläggare Catarina Hedar	Direkt +46106986784	Regeringskansliet
Avdelningen för Havs- och vattenförvaltning		103 33 Stockholm
Enheten för havsplanering och maritima frågor		
catarina.hedar@havochovatten.se		

Redovisning av uppdrag avseende 2014:

Havs och vattenmyndighetens medverkan i genomförandet av EU:s Strategi för Östersjöregionen och dess handlingsplan (M2011/3268/Nm)

Regeringen har gett ett uppdrag till Havs- och vattenmyndigheten (HaV) att aktivt genomföra EU:s strategi för Östersjöregionen. Följande redovisning har en struktur som bygger på Tillväxtverkets frågemall till myndigheter med regeringsuppdrag inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. *Frågorna från Tillväxtverket är kursivt markerade i redovisningen.*

Frågorna inriktade så att en analys görs av hur HaV tar tillvara på flaggskeppsprojekten och nätverkens resultat och hur detta kan implementeras i verksamheten framöver. Samt en bedömning av åtgärderna kopplade mot strategins mål.

Årets rapportering har tyngpunkten mot avsnitt D, där en summering av genomförande perioden 2009-2014 genomförs samt att HaV ger en framåtblick. Frågeställningarna beträffande erfarenheterna kring arbetet med EU-s strategi för Östersjöregionen för hela genomförande perioden samt förslag kring det framtida genomförandet, ser HaV som mycket relevanta. Därav har avsnitt D i frågeformuläret lagts som en sammanfattning främst i denna rapport.

D. Summering av genomförandet perioden 2009-2014 och framåtblick

1. Sett till hela perioden:

a. vad i genomförandet av Östersjöstrategin har ni upplevt som mest positivt? På vilket sätt har strategin stärkt myndighetens arbete, ge gärna exempel?

Genom rapporteringen har HaV fått en översikt och struktur i myndigheten över de övergripande Östersjöfrågorna. HaV uppmärksammar vilka projekt som genomförs inom Östersjöområdet och som har betydelse för HaVs Östersjöarbete, internationellt.

HaV ser god nytta av EU:s Östersjöstrategi i genomförande av sitt nationella uppdrag inom framförallt områden som är beroende av såväl internationella samarbeten som tvärssektoriella kontakter, som t.ex. havsplanering.

Genom myndighetsnätverket har samarbete etablerats, ett exempel är att HaV har gått in i utlysningen BSR Innovation Express, tillsammans med Vinnova och Tillväxtverket. På så sätt får projekt som är relaterade mot målet Save the Sea möjlig finansiering som är kopplat till innovationsområdet. Se länk till för mer information om utlysningen,

<https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/anslag-och-bidrag/havs--och-vattenmiljoanslaget/bsr-innovation-express.html>

b. vad i genomförandet av Östersjöstrategin har inneburit den största utmaningen?

Finansieringsmöjligheter för genomförande av projekt under perioden har varit en utmaning och behöver utvecklas. Det gäller främst modeller för effektiv och förutsägbar svensk medfinansiering av EU-program projekt. HaV medverkar gärna i en utveckling av instrument inom området Save the Sea.

Ett större aktivt deltagande från länderna runt Östersjön behövs. Arbetet i några av PAC:arna har gått på sparlåga.

2. Tankar och idéer kring det framtida genomförandet av Östersjöstrategin:

a. Resultat från föregående genomförandeperiod som ni vill lyfta fram och förslag på hur dessa bäst tas om hand och förvaltas framöver?

HaV bedömer att finansieringsmöjligheter för genomförandet av flaggskeppsprojekt inom strategin behöver utvecklas. Det behöver säkerställas en mer långsiktig finansiering för att projekten ska göra nytta. HaV ser gärna att en eventuell fond kopplas till Östersjöstrategin, motsvarande hur BSAP-fonden tidigare kopplats till genomförandet av HELCOMs aktionsplan. Med en fond, eller motsvarande så kan medfinansiering underlättas och effektiviseras.

b. Har ni förslag på möjliga projekt som kan vara viktiga att genomföra inom ramen för Östersjöstrategin? Om möjligt utveckla gärna inriktning och vilka aktörer som kan tänkas ingå.

HaV vill se tydligare möjligheter och samverkan mellan innovation- och miljöteknikarbete och "Save the Sea" området. Detta utifrån att målen inom "Save the Sea" är svåra att nå med dagens insatstyper.

HaV ser gärna en starkare nationell målstyrning inom respektive mål, i det här fallet "Save the Sea".

c. Ur ett längre perspektiv med sikte på 2030, vad kommer att behövas beträffande genomförandet för att kunna uppnå strategins mål?

Aktivt deltagande av alla länder runt Östersjön

För att strategin ska få förankring och kunna uppnå sina mål, så kräver detta ett aktivt deltagande från alla länder runt Östersjön, även Ryssland, som i målet "Save the sea" är en viktig spelare.

Finansiering

En viktig faktor är en ökad koppling mot finansiering. Det behöver säkerställas långsiktig finansiering för att projekten ska kunna göra nytta. Projekten adresserar utmaningar som kräver uthållighet och långsiktighet för att åtgärda de stora miljöutmaningarna, till exempelvis övergödningsproblematiken i Östersjön.

För att säkerställa en effekt och resultat av de åtgärder som görs långsiktigt så kan alternativa former av finansiering tas i beaktande. EU:s strategi för Östersjön skulle kunna kopplas samman med en Östersjöfond, liknande BSAP-fonden. EU:s strategi för Östersjöregionen bidrar till internationalisering av det regionala tillväxtarbetet och erbjuder en plattform för såväl samarbete som finansiering av miljöarbete, främst kopplat till Östersjöns havsmiljö. I kommande programperiod är EU:s fonder starkare koordinerade med Östersjöstrategins syfte och mål inom miljöområdet.

Ökad samordning mellan statliga initiativ

HaV bedömer att ökad samordning gällande statliga initiativ, som särskilda satsningar gällande bilaterala program, satsningar inom miljöteknik mm kan samordnas tydligare med genomförandet av EU:s Östersjöstrategi för att ge större resultat och effekt av såväl myndighetens uppdrag som den nationella nyttan.

HaV vill se tydligare möjligheter och samverkan mellan innovation- och miljöteknikarbete och "Save the Sea" området. Detta utifrån att målen inom "Save the Sea" är svåra att nå med dagens insatstyper.

Internationell plattform för havsplanerare

HaV ser god nytta av EU:s Östersjöstrategi i genomförande av sitt nationella uppdrag inom framförallt områden som är beroende av såväl internationella samarbeten som tvärasektoriella kontakter, som t.ex. havsplanering.

Det är också viktigt att rekommendationer, erfarenheter och slutsatser från genomförda projekt får politisk acceptans och därmed genomslag i den kommande konkreta havsplaneringen i respektive land. HaV ser att de behöver skapas en gemensam vision och utgångspunkt inom östersjöområdet. Östersjöstrategins HA Spatial Planing kan vara en viktig plattform. Detta i sin tur kan utgöra en gemensam syn på miljö och utveckling och som i sin tur kan tjäna som en gemensam utgångspunkt för havsplaneringen i respektive land.

A. Myndighetens interna arbete

1. *Har din myndighet dragit nytta av Östersjöstrategin inom ett eller flera av era verksamhetsområden?*
 - a. *Om ja, på vilket/vilka sätt (samarbete som bidrar till egna mål, projektresultat som omhändertagits, utveckling av fler delar av verksamheten etc.)*

HaV har dragit nytta av Östersjöstrategin inom ett flertal verksamhetsområden. HaVs övergripande målsättning är att synliggöra, effektivisera och skapa sammanhang i arbetet med åtgärder för en bra havs- och vattenmiljö. Detta är i samförstånd med målsättningen "Save the Sea" i Östersjöstrategin.

HaV ansvarar för anslag 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljön. Anslaget används till insatser för att förbättra, bevara och skydda havs- och vattenmiljöer. Insatserna har i sin tur bidragit i åtaganden i Östersjöstrategin. Ett exempel är användning av anslaget till Sjöfartsverkets pågående arbete med en nationell djupdatabas. Databasen

har en stor betydelse i havsplaneringen som ingår under HA Spatial Planning i Östersjöstrategins handlingsplan. Ett annat exempel är bidrag ur anslaget till Baltic Nest Institute vid Stockholms universitet för fortsatt utveckling av modellunderlag till stöd för beslut om åtgärder mot övergödning av Östersjön i det internationella arbetet med att restaurera Östersjön

Ett viktigt område för myndigheten är samverkan med olika myndigheter inom havs- och vattenmiljöområdet. Myndigheten ska vara pådrivande i det nationella och internationella arbetet för att leda, samordna och ansvara för ett samlat svenskt genomförande av HELCOMS aktionsplan för Östersjön (BSAP) liksom åtgärdsarbete relaterat till miljömålen, Östersjöstrategin, vattendirektivet och havsmiljödirektivet. Östersjöstrategin bidrar också till HaVs verksamhet med att påverka sjöfarten att utveckla sitt miljöarbete.

Strategin har även varit till nytta i arbetet med havsplanering. Inom havsplaneringen sker det en kontinuerlig dialog med internationella intressenter och det finns flera samarbeten mellan länderna Östersjöländerna. Flaggskeppsprojektet PartiSEApate var ett viktigt verktyg i detta. HaV har under hösten 2014 lämnat in en projektansökan till EU-kommissionen. Projektet, BalticSCOPE, kommer att ge möjlighet till ett fortsatt gott samarbete runt Östersjön inom havsplaneringsfrågorna. Mer information under projektredovisningen.

Inom havsplaneringsarbetet påbörjade HaV under hösten 2014 ett arbete med att fram förslag till havsplaneringens inriktning. Underlaget kommer att samrådas med berörda under 2015. Förslagen som ska presenteras rör planeringsmål och strategier på nationell nivå samt identifiering av väsentliga frågor för planeringen i de tre havsplaneområdena. Syftet med inriktningsdokumentet är att ge stöd och vägledning i det kommande planeringsarbetet.

Ett viktigt arbete som HaV tillsammans med bland annat Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB) har genomfört är framtagandet och färdigställandet av Sveriges strategi för oljeskadeskydd. Arbetet bestod i att ta fram en strategi för att gemensamt kunna planera, genomföra och följa upp vad som görs inom området oljeskadeskydd, från lokal till central nivå. Till oljestrategin kommer även en handlingsplan att kopplas. Arbetet med att ta fram handlingsplanen är påbörjat. Oljestrategin och handlingsplanen är viktiga som underlag för lokal, regional och central planering av oljeskadeskyddet i vår gemensamma resurs havet och i de stora sjöarna Vänern, Vättern och Mälaren.

Vidare så sker mycket av arbetet med oljeskadeskyddet i nära samarbete med våra grannländer och HaV jobbar aktivt i olika nationella och internationella nätverk kring Östersjön. En viktig del i oljeskadeskyddet är att utveckla gemensamma bedömningsgrunder och klassificering av skyddsvärdet av olika naturtyper kring Östersjön. Detta arbete bedrivs i samarbete med Kustbevakningen inom projektet BeAwaer. Vidare är HaV pådrivande gällande miljöförbättrande åtgärder inom östersjösjöfarten (Clean Shipping Index, Pilot scrubbers, IMO m fl.). HaV deltar även aktivt i arbetet med att utarbeta handlingsplaner för att minimera riskerna för oljeutsläpp från vrak längs Sveriges kuster. Detta arbete bedrivs i nära samarbete med våra grannländer.

Östersjöprogrammet BONUS är ett stort samlat forskningsprogram med syfte att skapa en hållbar utveckling för Östersjön. Det är ett samarbete mellan de åtta EU-länderna runt Östersjön samt Ryssland, där syftet är att finansiera forskning till stöd för en bättre Östersjömiljö. HaV är en av de svenska huvudfinansiärerna för forskningsprogrammet. Myndigheten sitter även med i styrgruppen för forskningsprogrammet. HaV har också varit aktivt i Naturvårdsverkets gemensamma miljöforskningsutlysningar som har riktats åt det marina hållet med bäring på Östersjön.

b. Om ja, vilket är det främsta mervärde eller effekt som skapats? Utveckla gärna.

Det främsta mervärdet och effekten är samsyn och koordinering. Det har varit en hjälp i att utveckla samarbete med andra myndigheter. Idag är HaV nationell kontakt för prioritetsområde 1 – övergödning, samt för prioritetsområde 2 – Biologisk mångfald.

När det gäller havsplanering så bidrar det internationella arbetet till såväl samordning med Sveriges grannländer som metodutveckling och underlag för svensk havsplanering. Intresset för havsplanering är stort och HaV har kommunicerat havsplanering i många fora och sammanhang. Under året har myndighetens nätverk för frågor kopplade till havsplanering vidareutvecklats genom omfattande kontakter med andra svenska myndigheter och organisationer. HaV har haft bilaterala möten med samtliga Östersjöländer under 2014. Vid mötena har gränsöverskridande havsplaneringsfrågor och praktiskt samarbete stått i fokus tillsammans med frågor om blå tillväxt och miljö.

HaV har utarbetat en nulägesbeskrivning inför havsplaneringen. Den syftar till att ge en överskådlig bild av förutsättningar för att nyttja havets resurser

och de intressen och anspråk som finns i dagsläget, samt den förväntade utvecklingen. Under våren 2014 presenterades och diskuterades nulägesbilden vid flera regionala möten, och för att bredda och fördjupa analysen erbjöds intressenter att komma in med synpunkter och kompletteringar. Den färdiga rapporten ger en bra grund för det fortsatta planeringsarbetet. Ambitionen är att förmedla ett tvärsektorielt perspektiv som kan bilda utgångspunkt för den första cykeln av svensk havsplanering. Bland annat beskriver rapporten de förutsättningar och gränsöverskridande frågor som inom havsplaneringen behöver samordnas med våra grannländer.

2. *Vilka externa nätverk eller samarbeten har varit viktigast för att myndigheten kunnat dra nytta av Östersjöstrategin? (myndighetsnätverk, projektnätverk, nordiskt samarbete, nordisk-baltiskt, svenska aktörer, organisationer, EU, etc.). Utveckla gärna.*

Myndighetsnätverket bidrar till förbättrat samarbete mellan myndigheterna och är en god kontaktpunkt. Nätverksbyggandet ska ses som en kontinuerlig process.

HaV har deltagit i de arbetsgrupper som arbetar med havsplanering inom ramen för de regionala havskonventionerna (HELCOM och OSPAR), Nordiska ministerrådet samt som partner i det EU-finansierade gränsöverskridande Interreg-projektet PartiSEApate (Östersjön).

Inom ramen för PartiSEApate tog HaV fram en rapport med intressentanalys och förslag till hur intressenter kan involveras i den svenska havsplaneringen. Det internationella arbetet bidrar till såväl samordning med Sveriges grannländer som metodutveckling och underlag för svensk havsplanering.

HaV sitter med i styrgruppen för Nordiska ministerrådets arbetsgrupp HAV (ej att förväxlas med HaV). Arbetsgruppen HAV har genom forskningsmedel under 2014 finansierat slutförandet av en rapport om tillståndet för sjöfågel i Östersjön rapporten är färdigställd och kommer publiceras i början av 2015. HAV har också finansierat arbetet med Marina kustnära ekosystemtjänster med direkt användbarhet i Östersjön och möjligheter för värdesättning och projektet *Evaluering och val av testmetoder för värdering av förorenade sediment i Östersjön*. Ett HELCOM-projekt som syftar till att uppnå ett ekologisk koherent nätverk av skyddade områden i Östersjön har även finansierats.

3. *Vilken är den viktigaste faktorn att förbättra för att myndigheten ska kunna dra bättre nytta av Östersjöstrategin? Utveckla gärna.*

Det finns ett flertal strategier, direktiv och satsningar som relaterade mer eller mindre till Östersjön. Östersjöstrategin har delvis varit till stöd för att utveckla myndighetens internationella arbete. HaV ser gärna mer koordinering med andra satsningar från Regeringskansliet, till exempel miljöteknikstrategin och även det bilaterala miljö- och klimatarbetet, där HaV som enda myndighet har lagt ett fokus på ett Östersjöland.

Ett samarbete med Vinnova pågår, och det har öppnats upp för en koordinering mellan HaV och Vinnova inom maritima frågor.

Det sker en utveckling mot internationella plattformar när det gäller miljö och regional utveckling från flera aktörer. Ett exempel är att samarbete med Åland och Estland etableras. Samarbetsprojekt och plattformar som håller på att byggas i Sverige är bland annat ÖI- Östersjöinitiativet. Initiativet är ett samarbete mellan ett flertal kommuner, forskare och myndigheter <http://www.ostersjoinitiativet.se/> HaV har varit delfinansiär.

B. Deltagande i samarbetsprojekt

1. *Vilka pågående projekt deltar ni i som bidrar till Östersjöstrategins mål?*

Nytt projekt 2014 - BalticSCOPE

I november 2014 lämnade Havs- och vattenmyndigheten som projektansvarig in en ansökan till EU-kommissionen om medel till ett tvåårigt havsplaneringsprojekt, BalticSCOPE, med fokus på södra och centrala Östersjön. Som partners i ansökan deltar alla länderna runt Östersjön, med undantag av Ryssland, samt de regionala organisationerna HELCOM, VASAB och Nord Regio. EU-kommissionen förväntas fatta beslut om projektet i början av 2015.

MARLIN – Baltic Marine Litter

Projektet MARLIN har pågått under åren 2011–2013. MARLIN är ett internationellt projekt där Håll Sverige Rent som lead partner samarbetat med tre andra länder kring Östersjön för att sätta fokus på marin nedskräpning och skapa förutsättningar för att samla in fakta om marint skräp längs med Östersjöns stränder på ett enhetligt sätt. Under två år mättes skräpmängder på 23 stränder i Sverige, Finland, Estland och Lettland. Finansiär av projektet är Central Baltic Interreg IVA Programme 2007-2013 och nationellt Naturvårdsverket. I samband med Havs- och vattenmyndighetens bildande 2011 gick projektet över till HaV. Slutrapportering för MARLIN skedde i mars 2014.

<http://www.projectmarlin.eu/sa/node.asp?node=3009>

Nytt projekt 2014 - Mätning av strandskräp i Östersjön, Öresund och Kattegatt

Projektet utgår från resultaten från tidigare det tidigare projektet MARLIN

Projektet har under 2014 identifierat 10 lämpliga referensstränder i Sverige, genomfört utbildning av ”mätpersonal” samt säkerställt att mätningarna genomförs i enlighet med den mätmetod som tagits fram inom EU-projektet MARLIN. Håll Sverige Rent ansvarar för koordinering, kvalitetssamordning och årsrapporter, inklusive hantering av data och kommunikering av resultat. Finansiär är Havs- och vattenmyndigheten. HaV avser att stödja projektet även under år 2015 och 2016.

<http://www.hsr.se/det-har-gor-vi/hav/undersokningar-om-marint-skrap>

Fishing for litter

År 2011 startades projektet Fishing for litter upp i Östersjön och 2012 utökades det till att även omfatta Västerhavet. Projektet drivs sedan 2014 av KIMO Baltic Sea/Simrishamns kommun. I projektet samlar yrkesfiskarna in det skräp som fastnar i fiskeredskapen under deras ordinarie fiske. Skräpet läggs i plastsäckar och lämnas i hamn, där det dokumenteras för att sedan omhändertas. Syftet med projektet är främst att minska den marina nedskräpningen genom att sprida kunskap om problemet och bidra till förändrade attityder och beteenden, men projektet bidrar även till att rensa haven på skräp. Sedan projektets start har 65 ton skräp fiskats upp. HaV är sedan 2012 finansiär av projektet. Fishing for litter drivs även sedan flera år av KIMO International i Skottland, Belgien och Holland. Fishing for litter, finansieras av HaV. Sedan 2014 drivs det i regi av KIMO Baltic

Sea/Simrishamns kommun. HaV är sedan 2012 finansiär av projektet och har tagit över projektet från NV. <http://www.kimobaltic.eu/project/ffl/>

Slutrapportering för FFL del 2 skedde den 31 december 2014. För att säkerställa att Sveriges åtagande gällande OSPARs rekommendation 2010/19 genomförs kommer FFL projektet att drivas även under 2015. Under 2014 påbörjades etableringen av ett Östersjöövergripande projekt. Förutom Sverige så deltar i första hand Polen och Estland i projektutvecklingen.

MARMONI

Innovative approaches for marine biodiversity monitoring and assessment of conservation status of nature values in the Baltic Sea (Akronym – MARMONI) Projektet syftar till att utveckla gemensamma koncept för bedömning av marin biologisk mångfald inklusive påverkan på arter och habitat av olika aktiviteter. Mer specifikt ingår bland annat att utveckla ett gemensamt set med indikatorer för marin biologisk mångfald, ta fram metodik för bedömning och miljöövervakning samt beskriva olika metoder för zonerings och modellering kopplat till havsplanering. Projektets genomförandetid: 01.10.2010 – 31.03.2015. Finansiärer är European Union LIFE+ Nature & Biodiversity program samt andra källor och projekt partners (Project Nr. LIFE09 NAT/LV/000238) <http://marmoni.balticseaportal.net/wp/>

BALTFISH

Projektet är ett forum för fisket i Östersjön. Syftet är att utveckla och förbättra samordningen och samarbetet mellan medlemsstaterna. BALTFISH arbetar nära den regionala rådgivande nämnden för Östersjön (BSAC), Internationella havsforskningsrådet (ICES) och EU-kommissionen. Alla de åtta medlemsländerna runt Östersjön ingår. Projektet startades på svenskt initiativ.

HaV är delaktigt men endast på uppdrag från departementet. HaV är oftast med på tekniska möten (BALTFISH forum) i anslutning till själva BALTFISH High Level Group, där fiskeridirektörerna från departementen deltar. Om så behövs deltar HaV även på direktörmötet vilket har gjorts kontinuerligt under 2014. Det är inte ett projekt i sig utan ett forum för att förbereda, diskutera och samordna viktiga frågor. BALTFISH är inte avslutat utan samlas på initiativ av ordförandeland (som varierar) när frågor behöver diskuteras. BALTFISH forum och High Level Group samlas en eller flera gånger per år. På grund av införandet av landskyldigheten i fisket har mötesfrekvensen under 2014 varit hög.

Under 2014 beslutade High Level Group att inrätta en expertgrupp för kontroll och efterlevnad där HaV agerar som ordförande. Gruppen har bland annat tagit fram en uppdaterad riskanalys för fisket i Östersjön och ett gemensamt informationsblad inför införandet av landningsskyldigheten. Frågor som diskuterats i High Level Group och forum under året är Kommissionens förslag om TAC (maximalt tillåtna fångskvoter) och kvoter för 2015, torskens situation i Östersjön samt framtagande av en utkastplan för fisket i Östersjön.

Utkastförbudet eller skyldigheten att landa alla fångster kommer att börja genomföras under 2015 Länk till projektets hemsida under HELCOM <http://helcom.fi/action-areas/fisheries/management/baltfish>

SUBMARINER – Sustainable Uses of Baltic Marine Resources

I flaggskeppsprojektet *Submariner, Sustainable Uses of Baltic Marine Resources*, har HaV en aktiv roll. Projektet ligger under PA Innovation och är ett transnationellt nätverk. Syftet är att intensifiera samarbetet mellan "best users" inom algproduktion, musselodling, vågenergi, blå bioteknik och vindkraft, det vill säga blå tillväxt. Arbetet ska bland annat resultera i rekommendationer till beslutsfattare. Myndigheten har varit delaktig i utvecklingen av projektet och är idag co-leader tillsammans med delstaten Schleswig-Holstein och Maritime Institute i Gdansk. Svensk samarbetspartner i projektet är KTH. Havs- och vattenmyndigheten är även "action leader" för två av de olika sektionerna, ekosystemtjänster och havsplaneringsfrågor. Se länk till hemsidan <http://www.submariner-project.eu/>

Clean Shipping Index (CSI)

Clean Shipping Index syftar till att minska sjöfartens miljöpåverkan genom efterfrågan från lastägare av mer miljöanpassade transporter. CSI är det enda indexet i världen med detta helhetsperspektiv och en rad lastägare som Volvo, Tetra Laval, Philips använder indexet. Indexet har nu en global räckvidd med drygt 30 stora internationella godsägare – Clean Shipping nätverket – och cirka 45 rederier från hela världen har lämnat miljöprestanda data om deras fartyg i databasen.

Clean Shipping Project (2012-2014) är finansierat av Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Göteborgs Regionförbund, Miljö förvaltningen i Göteborgs stad, Göteborgs Hamn och Havs- och vattenmyndigheten. Målsättningen för CSI är att inom ett par år bli en finansiellt självförsörjande organisation med medlemsavgifter som bas.

CSI vill särskilt sprida konceptet med miljöindex inom Östersjöregionen och från och med 2013 har CSI-Östersjön flaggskeppsstatus. I detta projekt har HaV arbetat aktivt med att stödja och utveckla kontakter för att utveckla CSI ytterligare inom Östersjöregionen. Målsättningen är att få med fler lastägare från regionen, med fokus på Polen och Litauen, för att på så sätt få med fler fartyg och redare i databasen. HaV är ledande part i projektet och Clean Shipping Index, Gdansk Maritime Institute och Klaipeda University är partners. Arbetet med att få fler medlemmar har gått trögt inom projektet, men det har inneburit ett stort mervärde genom samarbete med Polen och Litauen och det finns förhoppningar om att fler lastägare och redare i Östersjöregionen kommer att ansluta sig på sikt.

SBRs Clean Cargo Working Group (CCWG) och Clean Shipping Index har skrivit under ett samförståndsavtal gällande renare och effektivare sjöfart, Köpenhamn/Göteborg 7 maj 2014

Organisation webbsite: <http://www.cleanshippingindex.com/>

Nyhetsbrev: <http://www.cleanshippingindex.com/clean-shipping-index-newsletter/>

Nytt projekt 2014 - CHANGE

Projektet Changing antifouling practices for leisure boats in Baltic Sea – CHANGE, handlar om att skapa förändring kring användning av antifoulingmetoder för fritidsbåtar i Östersjön och är ett tvärvetenskapligt projekt där studier kring marknad, lagstiftning, miljömässigt hållbara metoder samt kommunikation och beteende ingår. Ca 3,5 miljoner fritidsbåtar i Östersjön använder kustområdena för friluftsliv. En stor majoritet av dessa båtar använder giftiga föreningar för att förhindra påväxt att fästa på båtbottnen. Idag är den vanligaste biociden i båtbottnfärger kopparoxid, men andra förbjudna föreningar såsom TBT släpps fortfarande ut i miljön från skrovet vid rengöring och underhållsarbeten.

Det övergripande målet för förändringsprojektet CHANGE, är att minska leveransen av giftiga föreningar från båtbottnfärger som används på fritidsbåtar i Östersjön till ett minimum ut till havsmiljön. För detta ändamål kommer CHANGE att utveckla en tvärvetenskaplig och integrerad vetenskaplig plattform för industriell ekonomi, miljörett och naturvetenskap som kommer att arbeta i nära samarbete med intressenter och slutanvändare för att identifiera de inbördes påverkan och drivkrafter som ingår i problemet. Målet är att kunna ge förslag på nya instrument som kommer att hjälpa till och uppfylla målen i BSAP (handlingsplanen för Östersjön), Havsmiljödirektivet (det marina direktivet) och ramdirektivet för vatten.

CHANGE startade 1 januari 2014. Koordinator för projektet är SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut. Förutom Sverige deltar Finland, Danmark och Tyskland.

Läs mer, <http://changeantifouling.com>

Life + Baltic Sea Information on the Acoustic Soundscape (BIAS)

BIAS-projektet finansieras via Life+ programmet och Sverige står som medfinansiar. Genom Havs- och vattenmiljöanslaget medfinansieras projektet med en total summa på cirka 590 000 euro. Syftet är att utveckla verktyg för att hantera ljud enligt descriptor 11 i havsmiljödirektivet, att bestämma baslinjen för ljudnivåerna i Östersjön samt att utveckla en gemensam metodik och mätstandard för ljudhantering som kan antas av alla Östersjöländer. Det slutliga målet är att säkra att undervattensbuller är på nivåer som inte påverkar den marina miljön i Östersjön. Projektet kommer att leverera en transnationell plan som kan implementeras av Östersjöländerna.

BIAS koordineras av Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Sverige, och ska pågå under perioden 1 september 2012 till 31 augusti 2016. Övriga deltagande länder är Finland, Estland, Polen, Danmark och Tyskland.

Läs mer, <https://biasproject.wordpress.com>

2. Vilka projekt har avslutats sedan förra rapporteringen?

PartiSEApate

PartiSEApate som avslutades under 2014 var ett flaggskeppsprojekt inom EU:s Strategi för Östersjön och utgör en del av Horizontal action "Spatial Planning". PartiSEApate står för Multi-level Governance in MSP (Maritime Spatial Planning) throughout the Baltic Sea Region. Information till projektet finns i länken <http://www.partiseapate.eu/>

Projektet delfinansierades av EU regionala Utvecklingsfond, EU Baltic Sea region Programmen 2007-2013. Projektet avslutades i september 2014.

3. Analys:

a. Hur bedömer ni sannolikheten är att resultaten från de projekt ni redovisat kommer att tillämpas? Utveckla gärna.

Nedan presenteras några exempel på tillämpningen av projektens resultat. Ytterligare information om respektive projekt presenteras i föregående avsnitt.

PartiSEApate: Projektet fokuserades på att leverera rekommendationer kring hur man ska bedriva intressent- och aktörssamverkan samt multi-governance frågor inom havsplanering, som bygger på testade metoder. Leverans skedde till VASABs ministermöte hösten 2014. Under 2014 har HaV medverkat i en rad workshops och varit medarrangör i *Baltic MSP Forum Riga* i juni 2014, vilket också var slutkonferens för projektet. Erfarenheter och resultat från PartiSEApates aktiviteter under 2013-2014 har redan börjat användas inom respektive projektpartners verksamhet. Detta sker löpande.

MARLIN: Viktiga aktiviteter från projektet är identifiering av referensstränder, en skräpmätningssmetod anpassad till nordiska förhållanden enligt internationellt vedertagna metoder, en struktur och kvalitetskontroll för data, en databas för att hantera skräpmätningssdata samt en slutrapport och en konferens för spridning av resultaten. Projektet har även bidragit till att sätta fokus på marin nedskräpning i Östersjön.

Projektet Fishing For Litter har bidragit till att skapa en självförstärkt miljöprofil bland fiskarkåren och kommuner. Projektet omfattar idag 20 hamnar och 70 båtar längs med Sveriges kust. Inom projektet har 65 ton skräp fiskats upp. Projektet har, bland annat genom att belysa vilka skyldigheter som föreligger gällande avfallsmottagning i fiskehamnar, bidragit till att hanteringen i hamn överlag har förbättrats. Sannolikheten för att fiskare och hamnar som deltagit i projektet ska fortsätta att omhänderta det marina skräpet bedöms som relativt god.

MARMONI: Det är stor sannolikhet att resultaten tillämpas. Inom projektet har fokus varit på att ta fram gemensamma perspektiv på flera frågor som berör havsmiljöförvaltningen i Östersjön. Detta arbete är långsiktigt och kommer bland annat att fortgå genom den HOLAS II bedömning som tas fram under HELCOM.

BALTFISH: Sannolikheten för att resultaten från arbetet i BALTFISH kommer att tillämpas är hög. Exempelvis har man i BALTFISH diskuterat och kommit till en gemensam samsyn om kvoterna för 2015, information

till fisket, ett samarbete med kontrollfrågor och texten till utkastplanen för landningsskyldigheten.

SUBMARINER: Sannolikheten att resultaten från projektet tillämpas är mycket hög. HaV är co-lead i projektet och ser frågorna, bland annat ekosystemansatsen i blå tillväxt som strategiskt viktig.

b. Vilken är den enskilt viktigaste faktorn för att säkra att projektresultaten tas om hand och tillämpas?

En viktig faktor är att svenska myndigheter tillgodogör sig resultaten och sprider informationen till berörda aktörer samt arbetar för att åtgärda de brister som projekten har uppmärksammat. Förankringen av projekt i medlemsländer är oerhört viktig för projektens fortlevnad och resultat. Detta går också hand i hand med finanseringen.

För projekten rörande marint skräp är en viktig faktor att de svenska fiskare inom ett år känner till den rapporteringsskyldighet som föreligger gällande förlorade fiskeredskap. Inom tre år bör det finnas ett tydligare system och samarbete mellan olika myndigheter och aktörer för hur förlorade fiskeredskap ska hanteras. Svenska fiskehamnar behöver inom ett år ha kunskap om vilka krav som ställs på dem gällande avfallsmottagning. Berörda myndigheter, kommuner och andra berörda aktörer behöver tillsammans arbeta för att förbättra avfallsmottagningen där så behövs.

Ett fortsatt stöd till övervakning av strandskräp längs med stränder behövs för att tidsserier ska kunna byggas upp och användas inom Havsmiljödirektivets övervakningsprogram för marint skräp. HaV har under 2014 beviljat Håll Sverige Rent medel för att utveckla och bedriva övervakning av strandskräp längs med den svenska ostkusten.

Sammanfattningsvis för projekten om marint skräp behövs en förbättrad hantering av förlorade fiskeredskap, fartygsgenererat avfall och uppfiskat skräp på sikt ska bidra till minskade mängder marint skräp i våra hav samt att de svenska erfarenheterna kan användas inom det åtgärdsarbete som ska bedrivas inom de internationella miljökonventionerna OSPAR (Nordsjön) och HELCOM (Östersjön).

Den enskilt viktigaste faktorn inom PartiSEApate-projektet för tillämpning av resultatet är att lämnade rekommendationer bearbetas och omhändertas inom ramen för VASABs ministermöte samt att arbetet med havsplaneringsfrågor kan fortgå inom HELCOM och VASABs gemensam arbetsgrupp för havsplanering.

För MARMONIE projektet är det viktigt att resultaten tas om hand både på nationell nivå och i kommande Östersjösamarbeten. Det har relevans för och kopplar till fortsatt arbete med havsmiljöförvaltning och havsplanering.

För BALTFISH gäller att den nya förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken (GFPn) lägger större ansvar på regionalisering där beslut skall tas i samråd. Detta ställer stora krav på medlemsländerna och där har BALTFISH en viktig roll.

Den enskilt viktigaste faktorn inom SUBMARINER-projektet är säkerställande av långsiktig finansiering och att projektet fortsätter vara ett transparent nätverk.

c. Vilka effekter bedömer ni projektresultaten kan leda till om de tillämpas; och inom vilken tidshorisont (1, 3, 5, 10 år)?

Nedan presenteras några exempel på effekter av projektens resultat. Ytterligare information om respektive projekt presenteras i föregående avsnitt.

PartiSEApate: Till en viss grad har projektet bidragit till att likforma havsplaneringen inom Östersjöländerna. Detta sker löpande inom de närmsta åren. Projektet har också bidragit till att stärka kontaktnät, erfarenhetsutbyte och goda arbetsrelationer mellan östersjöländernas havsplaneringsorganisationer, inte minst viktigt då EU ramdirektiv för havsplanering som antogs i juni 2014, lyfter fram det transnationella perspektivet.

Projektet rörande marint skräp har skapat förutsättningar för att de Östersjöländer som rapporterar enligt Havsmiljödirektivet kommer att ha en övervakning av strandskräp som bedrivs enligt samma metod (1-3 år). Den kunskap som generats utifrån skräpmätningarna har bidragit till kunskap om skräpets källor och därmed vilka åtgärder som bör prioriteras i Östersjön (1-3 år). På sikt (10 år) bidrar bättre kunskap och därmed riktade insatser till minskade mängder marint skräp i våra hav.

Fishing For Litter: Inom ett år har svenska fiskehamnar kunskap om vilka krav som ställs på dem gällande avfallsmottagning. Att berörda myndigheter, kommuner och andra berörda aktörer tillsammans arbetar för att förbättra avfallsmottagningen där så behövs (3 år). På sikt (5-10 år) bidrar bättre hantering av fartygsgenererat avfall och uppfiskat skräp till minskade mängder marint skräp i våra hav.

MARMONIE: I ett treårsperspektiv bedöms resultaten bidra till en önskvärd harmonisering av flera frågor (bl. a. integrerade bedömningar) i Östersjöområdet.

BALTFISH är inget renodlat projekt men resultaten av arbetet strävar mot ett fungerande förbud mot utkast av fisk och en förvaltning för ett hållbart fiske. Det finns både korta tidshorisonter på 1 år (ex TAC och kvoter) men

även effekter på längre sikt (ex framtagande av nya förvaltningsstrategier och implementeringen av landningskyldigheten).

För SUBMARINER-projektet är effekten att blå tillväxt går från ord till handling. Det finns en hållbar långsiktig tillväxt på 10 års sikt.

C. Övergripande bedömning av insatsområden i handlingsplanen (PA)

a. Bedömer ni åtgärderna ("actions") som relevanta och tillräckliga för att nå strategins mål? Utveckla gärna och ge gärna förslag på tänkbara kompletterande åtgärder.

Målet "Save the Sea" är prioriterat för HaV. Dock är inte PA Innovation kopplat mot detta mål i Action Plan. HaVs bedömning är att PA Innovation har stor potential att bidra med nytänkande, nya metoder och ny teknik för att uppnå Save the Sea. Under PA Innovation ligger bland annat flaggskeppsprojekten BSR Stars och Submariner som har stor potential inom havs- och vattenområdet.

PA Nutris viktigaste mål är att reducera övergödningen av Östersjön. HaV är nationell kontaktpunkt. I PA Nutri behövs fler projekt inom action: Improving waste water treatment, men också gärna restaureringsprojekt. Innovativa projekt välkomnas. Idag saknas projekt inom detta område då det verkligen behövs åtgärder för att komma till rätta med övergödningen i Östersjön.

HaV sitter med i styrgruppen för PA-Hazards. PA-HAZ har under 2014 tagit fram en ny handlingsplan för 2015-2017. Följande projekt har fått flaggskeppsstatus av PA-Hazards;

- Change-som syftar till att minska effekterna i miljön av användandet av antifouling produkter på fritidsbåtar.
- Umbrella-Ett projekt som studerar bl.a. åtgärder för att minska effekterna av dumpade stridsmedel.
- Condor-som är fokuserat kring åtgärder på småskaliga förbränningsanläggningar för att minska utsläpp av dioxin.

HaV är en av ledamöterna i Steering Committee för PA Clean Ship sedan hösten 2013 när kommittén bildades. Mervärdet för HaV har varit nätverken och att vi själva haft en möjlighet att lyfta fram de projekt och frågor som vi anser är viktiga. Steering Committees roll kommer att vara att hjälpa PA koordinatörn att hitta nya projekt och/eller prioritera bland projekt som ansöker om att få flaggskeppsstatus, vilket naturligtvis innebär en möjlighet att vara med och påverka.

HA Spatial Planning är viktig för HaV. För att vidareutveckla samarbetet med myndigheter som ansvarar för havsplanering eller frågor om havet i de länder som gränsar till Sverige har HaV haft bilaterala möten med samtliga Östersjöländer under 2015. Vid mötena har gränsöverskridande havsplaneringsfrågor och praktiskt samarbete stått i fokus tillsammans med frågor om blå tillväxt och miljö.

HaV bedömer ovanstående actions som relevanta för att uppnå strategins mål.

b. Bedömer ni flaggskeppsprojekten som relevanta för att nå strategins mål? Utveckla gärna och indikera gärna tänkbara kompletterande flaggskeppsprojekt.

Ja, flaggskeppsprojekten inom målet ”Save the Sea” uppfattas som relevanta. Till exempel har flaggskeppsprojektet PartiSEApate fyllt ett syfte som sambandsforum och möjliggjort konkret samarbete mellan länder.

Det är dock få flaggskeppsprojekt under PA Nutri. Ett fokus i strategin borde vara att skapa fler projekt inom detta område. Miljöutmaningen övergödningen av Östersjön ligger högst i HaVs prioriteringar.

c. Enligt er bedömning, vilka är de tre viktigaste faktorerna för att insatsområdets åtgärder och flaggskeppsprojekt ska kunna genomföras och få effekt?

- Finansiering
- Aktivt deltagande av länderna runt Östersjön
- Ökad samordning mellan statliga initiativ

De tre faktorerna ovan är också utifrån HaVs bedömning viktigast ur ett längre perspektiv med sikte på 2030, se avsnitt D fråga 2c om framåtblick, där faktorerna beskrivs mer ingående.

Kopia till:
Tillväxtverket